

Portugal i el banc

“Si haguera estat al contrari, cosa no impossible en la fantasia, ara el govern de la comunitat autònoma portuguesa, potser dirigit per Convergència Democràtica de Portugal o cosa equivalent, discutiria la possibilitat de marcar percentatges a les pel·lícules doblades al portuguès, i el govern de Madrid diria que això no és constitucional.”

Es del tot admirable la sorpresa o estranyesa amb què la premsa espanyola ha rebut la possible “oleada de nacionalismo anti-español” que sembla, diuen, que s’ha escampat per Portugal a causa de l’assumpte dels bancs. Segons he pogut llegir abundantment aquestes setmanes, el més gran banc central hispànic de Santander, que és gran, en efecte, i és del senyor Botín, comprava o controlava un grup bancari portuguès que, també segons diuen, és crucial en el sistema de finances i assegurances de l’anomenat “país vecino”. I que el govern del país veí se n’ha espantat fins el punt de bloquejar el tracte. Hom argumenta passats conflictes entre la curiosa família Champalimaud de Portugal, reis de la banca d’allà, i la història recent de la democràcia, la revolució del 74, el règim de Salazar i no sé quines complicacions. Històries passades, segurament. Però no tan passades com la història medieval i moderna, que és, allà i ací, el secret de la història present. És per aquella història, no per la família Champalimaud ni pels Botín de Santander, que als portuguesos els ha entrat la por al cos, i la premsa de Madrid no se’n sap avenir. Què els hem degut fer?, que pensen, i no troben cap motiu per al recel. Falta de cultura, o excés de mirar-se la història només a partir del seu melic. Altrament, no s’explica l’estranyesa pel recel dels veïns. No s’explica si no accepten que els veïns tenen tots els motius del món per al recel, i són motius molt profunds, d’aquells que habiten el fons dels esperits.

La ignorància es cura llegint, parlant amb la gent i viatjant, activitats saludables i humaníssimes. Practicant les quals hom arriba, per exemple, a les proximitats del poble d’Alcobaça, lloc del cèlebre monestir on hi ha els túmuls de don Pedro de Portugal i donya Inès de Castro, *corações unidos* per tota l’eternitat de la llegenda (la pobra Inès, diuen, va morir assassinada pel pecat de ser castellana, i per tant altament perillosa per al futur de la jove dinastia nacional), i per allà prop, a la vora de la carretera, trobarà el petit monument a la fornera del poble, heroïna de la batalla d’Aljubarrota. La batalla (*A Batalha* per antonomàsia, en honor de la qual hi ha a pocs quilòmetres un altre monestir, santuari nacional), va ser la històrica victò-

ria dels portuguesos contra un exèrcit castellà més o menys invasor que, aquest sí, era un risc mortal per al futur del país. I la fornera, segons diu la placa de la casa on degué estar el forn, va repartir eficacíssims i abundants cops de pala entre les tropes enemigues, de tal manera que la pala històrica, si no em falla la memòria visual, forma part del modest monument. Altres versions són més fortes, i asseguren que la fornera nacional no sols repartia llenya sinó que llançava de cap al forn els enemics que atrapava, que degueren quedar, doncs, ben cuits i socarrats. Aquesta és la segona part de la qüestió: la primera és la independència mateixa de Portugal, comtat del regne de Castella, contra Castella i enfront i a part de Castella. Això deixa solatge.

La tercera part és la invasió castellana de Felip II, ara tan celebrat, que travessà el país amb violència i saqueig del tot innecessaris, però calia mostrar qui manava, i com. La quarta és la petita guerra d’independència, el 1640, quan els portuguesos, amb motiu de la Guerra dels Segadors, aprofitaren molt oportunament el fet que l’exèrcit de Castella estava ocupat contra els catalans. Si haguera estat al contrari, cosa no impossible en la fantasia, ara el govern de la comunitat autònoma portuguesa, potser dirigit per Convergència Democràtica de Portugal o cosa equivalent, discutiria la possibilitat de marcar percentatges a les pel·lícules doblades al portuguès, i el govern de Madrid diria que això no és constitucional. I el PSOE tindria una secció dita Partit dels Socialistes Portuguesos, i el PP hi tindria un delegat de nom Fernandes Dias. A les farmàcies de Portugal tots els medicaments estarien en castellà, guàrdies civils andalusos posarien multes de trànsit entre Porto i Coimbra, i als quioscos de Lisboa seria ben difícil trobar premsa en portuguès. A Catalunya, llavors, el govern tindria problemes de consciència europea dubtant si autoritzava o no la compra de Banca Catalana pel banc Santander Central Hispano, i la premsa de Lisboa escriuria, potser, que això estava provocant entre els catalans una estranya “oleada de nacionalismo anti-español”. En fi, deuen ser les calors d’aquest principi d’estiu.